

ELS LLIBRES I LES COSES

IGNASI ARAGAY

Armènia, un poble a contrapèl

El 1930, Óssip Mandelstam, poeta rus nascut a Varsòvia i creador, juntament amb la seva amiga Anna Akhmatova, del corrent acmeista, va passar mig any a Armènia. A partir del 1915, el país havia patit un duríssim extermini per part dels turcs –de tres milions d'armenis, un i mig van ser assassinats– i des del 1922 s'havia convertit en república soviètica, tot i que una part del territori, incloent-hi el mític mont Ararat, on segons el *Gènesi* amarrà l'arca de Noè, va seguir en mans turques, i així fins avui.

Com altres escriptors, Mandelstam hi va ser enviat en missió a predicar la bona nova del socialisme soviètic. Els seus plans, però, eren ben lluny de la comesa oficial: Mandelstam sentia un viu interès per Armènia, la seva enigmàtica llengua, la seva torturada història mil·lenària i el seu antic i fundacional cristianisme.

Les narracions fruit d'aquella estada van ser publicades per la

revista russa *Znàmia* (bandera) el maig del 1933, i li van valer la destitució al redactor Tsézar Volpe, mentre que a Mandelstam se li va exigir que es retractés dels continguts, cosa que no va fer. El 1934, arran d'un poema contra Stalin, va ser detingut i desterrat per primer cop als Urals. El 1937 hi va tornar a ser enviat. Va morir el 1938 en un camp de concentració.

ÓSSIP MANDELSTAM, POETA RUS, VA DEIXAR TESTIMONI D'UNA TERRA TORTURADA

El llibre *Armènia en prosa i en vers* (Quaderns Crema) inclou aquests textos en prosa, titulats *Viatge a Armènia*, dues sèries de poemes i uns apunts de la seva dona, Nadejda Iàkovlevna, que va conservar tota la vida la seva obra i la seva memòria. A més, també conté una introducció de Gueorgui Kutatian (Ufa, Rússia, 1946) i unes aclaridores notes de la traductora al català, Helena Vidal.

Actualment hi ha més armenis en la diàspora –també a Catalunya– que al país d'origen, que tot i haver recuperat la independència fa dues dècades no ha aixecat el cap. Les complicades relacions amb els veïns de Geòrgia, Turquia i l'Azerbaidjan ho hi ajuden.

Mandelstam també va trobar un país empobrit, però genuí, marcat per una doble empremta: l'hel·lenística i la del primitiu cristianisme; i tot filtrat per la poesia persa: una Armènia a l'extrem remot de la cultura europea, tot i formar part d'Àsia. Amb el seu estil no sempre clar per al lector no avesat, Mandelstam fa un cant molt personal a aquesta terra torturada i orgullosa. Com diu Helena Vidal, "llegir-lo és fer treballar la raó i la imaginació". Mandelstam: "Estimo aquest poble que viu a contrapèl, / que compta cada any com un segle, / que infanta, que dorm i que crida, / retort i collat a la terra". ♦♦

DE TAPES

Celestino Medeiros, fora de la foto?

Tres-cents volts de corrent altern van facturar Sacco i Vanzetti cap a l'eternitat. Els dos anarquistes d'origen italià morien a la cadira elèctrica el 23 d'agost del 1927 després d'haver estat condemnats –erròniament– per un atracament que va provocar dues morts. John Dos Passos va escriure una molt recomanable crònica d'aquesta infàmia americana i va mostrar com la xenofòbia i l'odi al comunisme anaven de bracet.

La coberta mostra una de les fotos més celebres de la parella. Testa descoberta, mans emmanillades i l'aspecte envellit –cap dels dos arriba als 40 anys– que tenen sovint els personatges de l'època.

La fotografia original mostra que, al marge esquerre, la mà de Sacco està també emmanillada a una tercera persona de la qual només en veiem un tros del braç. Podria ser Celestino Medeiros? El jove va confessar el crim pel qual els dos anarquistes havien estat condemnats, però el jurat no se'l va creure. Irònicament, el van executar (per un altre assassinat) just el mateix dia que mataven Sacco i Vanzetti. És probable que el braç orfe sigui el d'un policia però m'agrada pensar que és el de Medeiros i que la seva exclusió de la fotografia és una metàfora de com la història l'ha bandejat. ♦♦

ÀLEX GUTIÉRREZ

EL SECRET DE... MARIA MERCÈ ROCA

L'herència de l'avi republicà i la seva terra

L'escriptora gironina Maria Mercè Roca publica aquest novembre una nova novel·la, *Bones intencions* (Columna), una història que tracta del diàleg intergeneracional, l'encontre amb la immigració i el pes que té la història política en l'ideari d'una família. El protagonista es diu Valeri, un home senil de 80 anys amb un llast a l'ànima que es diu Guerra Civil: el Valeri, republicà fins al moll de l'os, és un perdedor de la guerra. El Valeri viu marcat pel desencís d'haver vist derrotats els seus valors, fins que el seu nét li descobreix que la seva generació va mantenir la guspira de republicanisme i catalanisme que va arrelar i florir en els joves d'avui.

El personatge de Valeri està inspirat en l'avi de Maria Mercè Roca. "Recordo el meu avi, Narcís, amb una lleu demència que més que llàstima el feia entranyable i simpàtic. Era profundament republicà i sentia un gran amor per la terra, pel seu hort i els arbres. Igual que el Valeri", explica Roca. El protagonista de *Bones intencions* és un pagès retirat que ha d'anar a viure a la ciutat. L'avi de Roca era ferroviari de professió a Sant Andreu de Llavaneres però l'hort i el conreu de la natura eren la seva passió. Tot i que no vivia de pagès, sí que feia de masover a la casa d'uns estiejants de Barcelona. Tot plegat són records de la néta Maria Mercè que ara serveixen per polir els trets del Valeri, sobretot el compromís polític republicà, cabdal en la trama del llibre. ♦♦

CRISTIAN SEGURA

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIÓ

[1] Jo confesso

JAUME CABRÉ

Proa

1.008 pàgines i 26,90 €

1/6

[2] Laura a la ciutat dels sants

MIQUELL LOR

Educ@aula

336 pàgines i 13,95 €

2/83

[3] 1Q84

HARUKI MURAKAMI

Empúries

400 pàgines i 22 €

-/1

[4] Llibertat

JONATHAN FRANZEN

Columna

816 pàgines i 25 €

-/2

[5] Si tu em dius vine...

ALBERT ESPINOSA

Rosa dels Vents

208 pàgines i 15,90 €

3/31

NO-FICCIÓ

[1] Aleph

PAULO COELHO

Proa

320 pàgines i 17 €

2/6

[2] Sobre el camí de la vida

MOISÈS BROGGI

Ediciones B

88 pàgines i 9,95 €

1/4

[3] Reflexions d'un vell...

MOISÈS BROGGI

Edicions 62

112 pàgines i 14,95 €

4/4

[4] Córreer morir

KILIAN JORNET

Ara Llibres

200 pàgines i 18,50 €

5/30

[5] Bona nit i bona sort

JOAQUIM VALLS

Viena

208 pàgines i 17,50 €

3/17

CASTELLÀ

FICCIÓ

[1] Llibertat

JONATHAN FRANZEN

Salamandra

672 pàgines i 25 €

6/2

[2] 1Q84

HARUKI MURAKAMI

Tusquets

416 pàgines i 22 €

-/1

[3] El jardín olvidado

KATE MORTON

Suma de Letras

544 pàgines i 21 €

1/75

[4] Si tú me dices ven...

ALBERT ESPINOSA

Grijalbo

176 pàgines i 15,90 €

2/31

[5] En el país de la nube...

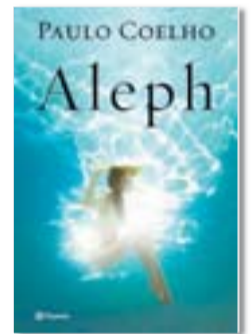
SARAH LARK

Ediciones B

752 pàgines i 21 €

4/27

NO-FICCIÓ

[1] Aleph

PAULO COELHO

Planeta

270 pàgines i 18 €

1/6

[2] El método Dukan ilustrado

PIERRE DUKAN

RBA

256 pàgines i 22 €

2/57

[3] Gente tóxica...

BERNARDO STAMATEAS

Vergara

232 pàgines i 15 €

3/16

[4] El arte de no amargarse...

RAFAEL SANTANDREU

Oniro

240 pàgines i 15 €

4/5

[5] El secreto

RHONDA BYRNE

Urano

224 pàgines i 22 €

5/232

Rànquing setmanal del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura
Posició setmana anterior / setmanes en el mercat